

Richard Bøgvad

RICHARD BØGVAD

21. november 1897—7. august 1952.

Torsdag d. 7. august døde chefgeolog RICHARD BØGVAD på en fjeldtur i Grønland, i nærheden af Ivigtut, midt i sit arbejde.

Et par dage før han rejste for sidste gang, tilbragte jeg en aften hos ham og Grethe i deres nye hus imellem pakkasser og malerpotter; der var som sædvanlig en række ting, vi skulle drøfte med hinanden. »Vent til jeg kom-

mer tilbage, så skal du se, hvordan vi har fået det indrettet«. Mit næste besøg blev efter hans død.

RICHARD BØGVAD blev født på Frederiksberg d. 21. november 1897 og kom efter at have taget realeksamen ud i det praktiske liv. Samtidig med, at han var kontorist hos Burmeister og Wain, læste han til studentereksamen og dimitteredes i 1923 fra Statens Kursus. Fra 1. september 1924 blev han ansat på lønningskontoret på »Øresunds kemiske Fabrikker«, hvorved han blev sat i stand til ved siden af sit daglige arbejde at gennemføre sit universitetsstudium. I 1931 tog han magisterkonferens i geologi ved Københavns Universitet; tre år tidligere havde han giftet sig med MARGRETHE f. NIELSEN.

Allerede et par år før sin afsluttende eksamen var BØGVAD blevet overflyttet til Øresunds laboratorium, hvor det hurtigt viste sig, at der var god brug for mineralogisk og geologisk kunnen. Gradvis udviklede forholdene sig således, at han blev selskabets geolog og senere i den nye bygning fik sit eget mineralogiske laboratorium. Ved sin død var BØGVAD »Kryolitselskabet Øresunds« chefgeolog og beskæftigede dels i laboratoriet dels om sommeren i Ivigtut flere yngre geologer ved de efterhånden mangedelte opgaver, han kom til at tage op. BØGVAD omfattede sin virksomhed ved kryolitselskabet med den største interesse og en enestående loyalitet. I hvor høj grad man også fra selskabets side var klar over dette og over betydningen af at have en erfaren geolog indenfor murene kommer bedst til udtryk i det, direktør TUXEN sagde til mig lige efter BØGVADS død: »Med BØGVADS bortgang har jeg mistet min geologiske samvittighed«.

Alt hvad angik Grønland stod BØGVADS hjerte nær. Sit første møde med landet og dets storslåede natur fik han under en overvintring i studietiden i Østgrønland 1929—30; men der er næppe tvivl om, at det, der fik den største betydning for ham i forbindelse med Grønland, var deltagelsen i VI og VII Thuleekspedition i henholdsvis 1932 og 33 under dr. KNUD RASMUSSENS ledelse. Et afgørende udtryk herfor var hans store hengivenhed for KNUD RASMUSSEN og det vist enestående kammeratskab mellem ekspeditionsdeltagerne, der udviklede sig under, og som vedblev at bestå, efter ekspeditionen, og som BØGVAD efter KNUD RASMUSSENS død på en måde var livsnerven i. Man mødte ham aldrig i »Det grønlandske Selskab« eller ved en skibsafrejse eller -ankomst, uden at han lige skulle veksle ord med eller stikke på næven til en af »fyrene fra VII Thule«.

Oprettelsen af »Grønlands geologiske Undersøgelse« (G. G. U.) lå BØGVAD stærkt på sinde, og det var ham en oprigtig glæde, da det i 1946 lykkedes. Siden har der gennem årene udviklet sig et frugtbart samarbejde i Sydvestgrønland mellem G. G. U.s geologer og BØGVAD og hans hjælpere i kryolitselskabet. Med den indsigt han efterhånden opnåede i minedrift under arktiske forhold og den prospektering, der står i forbindelse dermed (kryoliten i Ivigtut, magnetjærnstenen i Grønnedal), var det ganske naturligt, at han blev optaget som medlem af »Udvalget for G. G. U.«, da dette i 1951 blev gjort til en permanent institution. Under det korte virke han fik her, lykkedes det ham at bringe en række sager, der lå til overvejelse fra de første år, til en afklaring og relativ afslutning; vi vil savne ham hårdt i fremtiden. Også det nye »Nordisk Mineselskab« nød godt af

hans sunde og redelige judicium under overvejelserne vedrørende den eventuelle optagelse af brydningen af blyforekomsten i Mesters Vig i Østgrønland.

For det kuld af geologer, der studiemæssigt var BØGVADS samtidige, har tabet af ham været særlig hårdt følt; til trods for, at han var omtrent en halv snes år ældre end vi, opfattede vi ham helt som vor jævnaldrende; vi havde gennem studiet og årene, der fulgte efter, delt så meget med hinanden, at BØGVAD var blevet ligesom en del af os selv, og vi vel en del af ham. Højest blandt hans menneskelige egenskaber stod hans fuldkomne redelighed og hans enestående forpligtende kammeratskab; men hertil kom en ganske sjælden evne til at opmuntre den, der af en eller anden grund hang med hovedet. Hvormange gange har jeg ikke selv følt mig i godt humør igen, når BØGVAD var gået, eller jeg havde lagt telefonen på! Hans lune og ganske særegne opfindsomhed kom os alle til gode. Hvem andre end BØGVAD kunne vel have hittet på midt om vinteren i en travl tid for os alle at invitere en håndfuld studiekammerater med koner og børn til at møde en søndag morgen ved Nordre Toldbod for med ham som fremmedfører at krydse over havnen og at »gøre« Lynetten og Amagersiden af det gamle voldsystem, glæde børnene med en tur op i Frelsers kirkespir og sørge for at de voksne fik »en bid brød« bagefter i varmen? Hvem andre kunne sidde med et så forventningsfuldt maskeansigt, når han havde ofret omtanke og møje på at få en af os i gyngen, og hvem kunne bagefter med så ren en drengelatter glæde sig, hvis det lykkedes ham at »få greben under os«? BØGVAD var gæstfri, uegennyttig hjælpsom og trofast som få.

BØGVADS geologiske virke kom navnlig til at ligge på det mineralogiske område. Fra Danmark publicerede han nogle mindre mineralogiske afhandlinger om oversete eller ikke tidligere påagtede mineraler, men det blev navnlig mineralerne fra Ivigtut, han kom til at arbejde videnskabeligt med. I kryoliten fandt han således flere for videnskaben nye mineraler, som han undersøgte og publicerede i Medd. om Grønland: Jarlit, Meta-Jarlit og Weberit samt det sidste, som han ikke nåede at publicere, Bøggildit — opkaldt efter hans gamle lærer, professor O. B. BØGGILD. I hans efterladte papirer findes en mængde mineralogiske notater om mineralparageneserne i kryolitforekomstens forskellige partier, samt en lang række optegnelser, som jeg håber skal blive til betydningsfuldt nytte ved de fremtidige undersøgelser af denne enestående forekomst. Af geologiske arbejder fra hans hånd kan nævnes en mindre afhandling sammen med professor A. ROSENKRANTZ om Østgrønlands nedre kridt, baseret på indsamlinger fra overvintringen 1929—30, og en kvartærgeologisk afhandling fra Sydøstgrønland, der var tænkt som indledning til et større arbejde om grundfjeldet i de samme egne, som han havde besøgt på KNUD RASMUSSENS ekspeditioner.

Personligt anser jeg BØGVADS pionerarbejde som privat ansat geolog her i landet for noget af det allervigtigste i hans virke. Når geologiens historie i Danmark i dette århundrede engang skal skrives, tror jeg, at den side af BØGVADS virksomhed, der vendte mod geologiens praktiske side og det forhold, at han blev den første privat ansatte geolog her i landet er noget, der særlig vil blive husket; han skabte selv et behov for geologi, der hvor hans virke faldt; og da behovet var skabt, honorerede han det

efterhånden stigende krav til mineralogisk og geologisk hjælp og rådgivning, først alene, siden med flere hjælpere. BØGVADS virke i geologiens tjeneste blev på denne måde en nydannelse, som nu ved hans død vil leve videre; een efterfølger vil ikke alene kunne klare opgaverne. De unge geologer, der kom til at hjælpe ham på kryolitselskabet, fik gennem arbejdet her øjnene op for flere sider af den økonomiske geologis natur, og der består for mig ingen tvivl om, at dette vil sætte frugt i fremtiden, når andre nærmere eller fjernere beslægtede opgaver viser sig.

BØGVAD var velbevandret i alt, hvad der var gjort i Grønland med hensyn til at udforske landet med det formål at finde brydeværdige mineralforekomster; i en udmærket artikel i »Grønlandsbogens« andet bind (Schultz 1950) gennemgår han dels de forskellige aktivitetsperioder for prospekteringsbestræbelserne, dels den række mineralske råstoffer, hvorom interessen fra tid til anden har samlet sig, men ikke nok med det. Det var på BØGVADS initiativ, at kryolitselskabet gav sig i kast med to prospekteringsopgaver i de senere år i Sydvestgrønland: 1) Magnetitforekomsten i Grønnedal i Arsukfjorden og 2) genoptagelsen af undersøgelserne over Eudialytens eventuelle brydeværdighed i Kangerdluarsuk.

BØGVADS interesse for geologiens økonomiske muligheder og hans redbonne hjælpsomhed har tillige givet sig udtryk over for Færøerne, hvorfra man søgte hans hjælp, før man gik i gang med brydningen af det ionbytende skiferler på Nolsø — en minedrift, der med betydelig succes stadig er i gang. Også som rådgiver vedrørende de tufforekomster, der benyttes til fremstillingen af malerfarven Færøsit og ved overvejelserne angående en forsøgsbrydning af den sporadisk optrædende blegejord, havde BØGVAD en finger med i spillet.

Her i Dansk geologisk Forening var RICHARD BØGVAD en flittig gæst, og eet kunne man være sikker på, at ventede man en aften af en eller anden grund ringe tilslutning til et møde, var BØGVAD altid til stede, selv om han havde aldrig så travlt; han følte det som en kær pligt overfor foreningen og sit fag. I adskillige år var han medlem af foreningens bestyrelse, og han er den eneste kasserer, foruden den nuværende, jeg har oplevet igennem de 25 år, jeg er kommet her.

Der er gået mere end tre måneder siden BØGVADS død, men endnu er det ikke gået op for mig, at han ikke en skønne dag kommer dumpende ind ad døren for at fortælle mig noget, han har på hjerte, og gang på gang tager jeg mig i at ville ringe ham op for at søge hans råd.

Det er med en følelse af dyb taknemmelighed, jeg kan tænke tilbage på et 25-årigt venskab. Jeg vil slutte med HOLGER DRACHMANN'S ord om Ole Pihl: »Han var min ven, og nu er han død«.

Ære være hans minde!

ARNE NOE-NYGAARD.